

1 TIMOTI

Poru Gigirum Meuma Desiroma Timoti Menan Tenewa

1 ¹ God nu Waita Abnawa ge nu owanowan numa Keriso Iesu mu gwangwan muma gumbe, ne Poru Iesu Keriso apasoro meuma ana. ² Timoti me ne di utunwa anotumat gumbe, genan teeni. Mamunwa God ge Ayapan numa Keriso Iesu gumbe, ano oraiwa ge ano nuniviwa ge yum gungap wakeigimpe.

Uga Toewanewan Gumbo Yaukapa

³⁻⁴ At Masedonia oya anednawa, ne ge Epesas apa waketan oya wag dirugna. Iyayapan upeba wag dirumigima, mu gina ubewa den toewan mumpe, sira mu kuinui ugauga ge isimuranaiwa dam gina ubeubewa oya mu den anoigimpe.

Dividivi mame apewa gara di aigimpe. Me God nauwawa onan. Kuyawa God nauwawa yumateba matai veniyape anotumat gumbe. ⁵ Gwangwan mame natawa me baigan. Baigan mame me nonemagowo muinnewa ge nonemagowo oraiminawa ge anotumat oraiwa apa onnawa. ⁶ Iyayapan upeba natawa mame mu waropiyag, sira ebu ube auya. Meoya gae muma natawa onan. ⁷ Mu Gwangwan toewanewan atan anoeme, megara mu den yaug anoya mu divi veman ge mu divi yusipamit vemewa.

⁸ Megara nu yaug anotu. Mu Gwangwan gumbe yaug anog matai yaimoyai ape ipewa, Gwangwan me oraimina. ⁹ Nu yaug anotu Gwangwan me iyayapan oraiwa munan den wakene. Megara Gwangwan togomieme amat den emewa munan, anotumat onan ge kukaeba igiyawa munan, iyakaisi den akape diguragut eme igiyawa munan, sira mamowaviwa ge inawaviwa guremewa munan, iyayapan guremewa

^a 1:2 Apa 16:1-3; Tai 1:4 ^b 1:3-4 1Ti 4:7; Tai 1:14 ^c 1:8 Rom 7:12,16

igiyawa munan, ¹⁰ uinantaraki eme igiyawa munan, apan mumbovit uinantaraki eme igiyawa munan, iyayapan ub eme igiyawa munan, ugauga veme igiyawa munan, keptete gumbe ugauga veme igiyawa munan oya wakene. Sira toewanewan oraiwa gumbe anavi emewa oya wakene. ¹¹ God waribiya nuniviwa me gae oraiwa eyawa meuma gumbe munne. Gae oraiwa me gumbe me me. God anotumat mame anedne meoya ne nedne.

Ayapan Ano Oraiwa Poru Gumbe

¹² ^d Ayapan numa Keriso Iesu me yusiwa negivi. Ne me gumbe gaun veni. Kuiyawa Keriso me ne aunedne anotumat neuma oya sira wogomiya nedne nau meuma oya. ¹³ ^e Ne namu gae kukaeba wanawa, edawai munnawa sira iyayapan upeba gumbo kukaeba anawa. Megara me ne ano nedne, kuiyawa me apa ne anotumat den ana den yang anona. ¹⁴ Ayapan numa ano oraiwa mame gunap aivi maura vinivi, anotumat neuma ge baigan neuma me Keriso Iesu gumbe.

¹⁵ ^f "Keriso Iesu me kukaeba igiyawa waita muntan oya piyu mame uwane." Gae mame me natawa di, meoya nu autan mekut di. Ne kukaeba igiyawa gumbo ayapanoa. ¹⁶ Ne namu apan kukaeba, megara gare me ne ano nedne. Iesu Keriso namu ano kokawa oraivitwa me toyau nedne. Kuiyawa me imive ne gunap me iyayapan munan guwaguwawa ape, meve mu yang anog me gumbe anotumat ag inaiinai yaibobot autanwa oya. ¹⁷ God desiromirenwa me guwavewa sira den boapewa. Me kin yaibobot. God gumbe ayamat ge eyawa wakeigimpe oieba onan. Amen.

¹⁸ Ne utunwa Timoti. Gae me genan watavit wanewa me gumbe ne mame dirukna. Sira gae me watavit wanewa gumbe mut oraiwa a. ¹⁹ Anotumat ge nonegumagawa oraiwa yumnasiya. Iyayapan upeba nonemagowa oraiwa epa aoreya, sira wa tobiroriyaivi mina anotumat mumawa tobiroriyaya. ²⁰ ^g Yapowo apan Aimenaeus ge apan Arekisanda wakeya. Ne Seitan gumbe mu munna, kuiyawa ne imunap mu yang anope God gumbe gae kukaeba den wape.

God Waiyagimtanwa Oya Toewanivi

2 ¹ Meoya namuirenwa ne mame watan eni. Iyayapan undag ge kin ge nau koukawa eme igiyawa munan anog nun waigimiya, sira mu munanwa oya dividivi oraiwa aigimtanwa oya nun waigimiya, sira gaun waigimiya. ² Me nu oma ane God gumbe iyakaisi ge oraiwa gumbe, iyaigit ge yum inaiinaiba gaibu wakeigimtan oya. ³ Meib atawa God me nu Waita Abnawa numa namive me oraivit sira God degadega ape. ⁴ God

^d 1:12 Apa 9:15; 1Ko 15:9-10; Gar 1:15-16 ^e 1:13 Apa 8:3; 9:1-5 ^f 1:15 Ruk 19:10
^g 1:20 1Ko 5:5; 2Ti 4:14-15

imive iyayapan undag waita aupe sira natawa yaug anope. ⁵God me desiromiren. God ge iyayapan yapowo yapawewa me desirom. Me apan Keriso Iesu. ⁶^hKeriso me iyayapan undag sira gwiruwattan oya membovit keb ag munne. Dividivi mame kum oraiwa gumbe anewa iyayapan yaug anotan oya. ⁷ⁱMame oya, ne wagomiya nedne gae umum waigimtan abnawa ge apasoro ana.—Ne natawa dirugeni uga onan,—God ne wagomiya nedne, sira toyau abnawa ana Ju onan igiyawa mu gaibu anotumat ge natawa toyau muntan oya.

⁸Meoya ne imunap apan den danapiriwape, diguragut den ape, sira naniwa iyakaisiyapama wan enagat nun wape.

⁹^jEbu desiroma, vesin gaibu, mokona enwapeyawa gumbe yaimoyai empe, kuiya gumewa gina ube den ape, gooru ge keru ge gara kokawa wapeyawa gumbe onan. ¹⁰^kMegara inaiinai oraiwa gumbe ben watpe, kuiyawa mu God waieme vesinowa. ¹¹Vesin mu iyaigit ge nouwa avigimpe, sira yaug anoigimpe. ¹²^lNe bairda den wana vesin toewanewan ape sira vesin apan painau den tui aupe. Megara di noiwa iyaigit anoigimiya. ¹³^mApan Adam me God namu wadne, meve vesin Ivu God wadne. ¹⁴ⁿAdam amaorot den aune, megara vesin me amaorot aug kukaeba ane. ¹⁵Megara vesin me mokona gumbe anotumat, baigan ge iyakaisi amaraiviwa, me waita aupe ud iyaigimtanwa gumbe.

Siosi Namuyoiyoi Igiyawa

3 ¹^oGae mame me natawa di, “Apan da siosi nauwawa aug amaratanwa anopewa, me nau oraimina di.” ²^pMeoya siosi amaraivi abnawa me apan mameiba. Me gumbe pui den yupe, apan me biviwa desirom, membo amarape, mokona ape, iyayapan me gumbe ayamata ape, iyayapan gumbo baigan aigimpe, oma ane toyau munigimpe, ³wain koka den nape, iyayapan den gurigimpe, iyai wakeigimpe, anmaga oya den anoigimpe, ⁴vesin ud meuma amat amunigimpe, me usitainawa mamowa gumbe ayamata ag noiwa avigimpe. ⁵—Me biviusiwa yaimoyai den amat a munigimpewa, aninin me God siosi meuma amarape?— ⁶Gare mame apa di apan me anotumat amatonewa me oma den ane.

Me apanapan aigimpe, ge pui aupe gina desiroma Seitan pui avivi mina. ⁷^qMe mina, siosi daieve wakeya igiyawa wape me apan oraiwa. Me apan me mina den apewa, iyayapan topai ape sira Seitan nama meuma danave unikpe. Me bairda onan.

⁸Siosi kansoru me apan mameiba. Iyayapan me gumbe ayamata ape, noiwa gae duwam den waigimpe, wain koka den nape, anmaga oya

^h 2:6 Rom 3:29-30; Gar 1:4 ⁱ 2:7 Apa 9:15; Gar 2:7-8; 2Ti 1:11 ^j 2:9 1Pi 3:3-5

^k 2:10 1Ti 5:10 ^l 2:12 1Ko 14:34 ^m 2:13 Gen 2:7,21-22; 1Ko 11:8-9 ⁿ 2:14 2Ko 11:3; Gar 3:1-6 ^o 3:1 Apa 20:28 ^p 3:2-6 Tai 1:6-9 ^q 3:7 2Ko 8:21

ugauga den waigimpe, ⁹me nonemagawa oraiwa esinewa gumbe, anotumat anoanowawa guwavewa danavewa yumnatpe. ¹⁰Namu ye mu ag yawamiya. Divi da gumbe kukaeba da den apewa, mu oma ane siosi kansoru ape.

¹¹Mu bivituwa mu mina meib. Iyayapan ayamat amunigimpe, me gae kukaeba iyayapan gumbo den waigimpe, membo amarape, sira dividivi undag gumbe imidanowa oraivit gumbe aigimpe.

¹²Siosi kansoru me apan me biviwa desirom di, sira me oma ane biviusitainawa amat amunigimpe. ¹³Meoya apan me siosi kansoru nauwawa yaimoyai apewa, me arawa oraivit painauvitwa ape, sira me Keriso Iesu gumbe anotumat imiwa kokavit aupe.

¹⁴Ne koni ge gungap ongetan anoeni, megara ne gigurum mame teeni. ¹⁵Kuiyawa me ne matai kum waropiyag me kumiwa apa den onetna ipewa, ge yaug anotanit di God gweyawa danave aninin amon. God gweyawa me God wakeiviwa siosi meuma, sira siosi me irap ge an niu natawa oya. ¹⁶Mame me natawa, singui da den wakene, God anoanowawa natawa guwavewa me kokavit:

“Keriso kwapiwa gumbe taibe uwamunne,
Guwawa gumbe me taibe wane me oraimina,
aneya mu me yauya,
iyayapan yapowo me oya opata waya,
iyayapan me gumbe piyu mame danave anotumat aya,
eyawa danave aug dog aine.”

Poru Timoti Toewanivi

4 ¹Megara Guwawa me mameib taibe waivi. Matai iyayapan upeba anotumat muma aorepe sira ugauga guwawa ge Seitan toewaneba amave ampe. ²Me uwapewa, ugauga igiyawa uga muma gaibu. Nonemagowa kukaimusia oraimina onan. ³‘Mu matai iyayapan memgebip atanwa oya bainda den wape, sira mu gwangwan dirum wape nakwai den nape. Megara nakwai me God wadne. Iyayapan mu anotumat gaibu ge natawa yaug anoyawa mu gaun gumbe nape. ⁴Dividivi undag God wadnewa me oraimina. Nu baigan gumbe avigimta. Me gumbe da kwit atanwa da onan. ⁵Kuiyawa me God gaiyawa ge nun gumbe waribiyape iyakaisi ape.

⁶Mame tateaiwa toyau munawa, ge Keriso Iesu nauwawa aivi abnawa oraiwa a. Kuiyawa ge yoiege anotumat gaiyawa ge toewaneba oraiwa me amave agegewa gumbe. ⁷‘Ge anotumat onan gaiyawa ge vesin tayawa anoanowawa natawa onan gaiyawa topai a. Megara ge gembovit

‘ 3:11 Tai 2:3 § 3:16 Mak 16:19; Jon 1:14; 1Ko 1:23 ‘ 4:3 Gen 9:3; Rom 14:6;
1Ko 10:30-31 ¨ 4:7 1Ti 1:4

anoanowawa iyakaisi gumbe amara. ⁸Kwapiwa oya atanwa me bainda, megara anoanowawa iyakaisi oya atanwa me oraivit. Me agi meuma gaibu garewa inainaiba ge kum iviwa inainaiba oya.

⁹Gae mame me natawa di, sira nu me autanit di. ¹⁰Me oya nu nau agugureteawa, sira danadawai gaibu auete. Kuyiawa nu God wakeiviwa gumbe anotumat ete. Iyayapan undag munan God me Waita Abnawa, sira anotumat igiyawa mu munan natawa kokavitwa.

¹¹Dividivi mame ge diruma sira toyau muna. ¹²Ge apan mataiwa, megara bira da ge yan den yawakpe. Ge gungap inainai oraiwa yang anope ge gae geumawa, egewa, baigan geuma, anotumat geuma sira iyakaisi geuma gumbe. ¹³Namu ge Baiboru basiyatanwa, anotumat muntanwa ge toyau muntanwa oya nau yusipamit aigima, meve ne onekna. ¹⁴Amareme igiyawa nanuwa gungap teya, me kumive ge puyo auwana kuyiave anog God oya wanewa gumbe. Puyo den topai a megara gungap amara.

¹⁵Ge dividivi mame oya nau natawa gumbe yaigipamit aigima. Ge meib di awa, iyayapan undag ge nau oraiwa egewa mu yaupe. ¹⁶Yaukapa yaimoyai ge gembovit sira toewanewan geuma gumbe. Evedni meib di aigima. Ge meib di aigimawa, ge gembo waita auwa, sira anoemewa mu mina meib.

Siosi Igiyawa Oya Poru Me Timoti Toewanivi

5 ¹Iyayapan tayawa mu gae yaigipamit den dirum waigima. Megara a mamagaiwa mina ape. Iyayapan mataiwa gumbo aigima tatagaiwa mina ape.

²Vesin tayawa gumbo aigima inagaiwa mina ape. Vesin mataiwa gumbo meib aigima yogiyagaiwa mina ape nonegwa iyakaisi gumbe. ³Kwapura undag yapowo kwapura natawa mu ayammat amunigima. ⁴Megara kwapura da usitainawa go wagobaiwa gaibu ipewa, namu ge toyau muna mu aninin kwapura gweyowo ayammat amunigimtanwa, sira aninin inamamawa ge wagobaiwa gumbo garawa a munigimpe. Kuyiawa mameiba gumbe God degadega ape. ⁵Kwapura natawa me mekut wakeiviwa me owanowan meuma God gumbe, sira kum ge aram evedni God gumbe waita oya nun waivi. ⁶Megara kwapura me piyu mame degadegaeba anoiviwa, me kanninga wakeivi megara me bo vesin. ⁷Dividivi mame ge diruma, kuyiawa mu matai pui den yumumpe. ⁸Apan da bira iyayapan meuma ge me membo biviusitainawa inamamawaiwa den yaimoyai amat amunigimpewa, me anotumat meuma epa aoreivi. Anotumat onan igiyawa mu kukaine, megara apan mame me di kukai gugudne.

⁹Ge kwapura iviwa barauwawa, me bairawan 60 apa utan ainewa. Sira me memawa desirom. ¹⁰Sira iyayapan undag inaiinai meuma oraiwa oya gumbe ayamata eme, guwaguwawa mamaib, me usitainawa tam amara munne, amdau igiyawa munan amara munne, iyayapan iyakaisiyapama amowa muinamne, sira me anoano oraiwa oya nau obiren yaigipamit ane.

¹¹Kwapura mataiwa topai muna. Kuyiawa mu imuwo apan da yaug anog autan anopewa, me Keriso gumbe wakewake gwambe aivi, meoya me memgebip atan aivi. ¹²Meve iyayapan wape kwapura mame agi meuma namuwa yankwene, meoya mu matai ikikiyape. ¹³Sira me yaug anope nau den ag ui onan yai wakeg gwe gwe amdau guigimpe. Me ui onan yai wakegimtan mekut onan, megara iyayapan upeba munan yano wag guigivi, sira me dividivi mu imuwo den wakenewa me aivi.

Sira me wape megara den watanwa me waivi. ¹⁴Meoya ne imunap mamaib. Kwapura mataiwa me memgebip ape, ud kikiyan baraupe, gwe amarape, sira anavi kum den wampe gae kukaeba me gumbe watan oya. ¹⁵Kuyiawa iyayapan upeba wait anotumat ebuwawa aug tobiroriyag Seitan amave amiya.

¹⁶Anotumat vesin da me kwapura gaibu wakenewa, me kwapura amarape. Kwapura ibnawa siosi den wampe. Mu meib apewa, siosi oma ane kwapura natawa waita wampe.

¹⁷Siosi namuyoiyoi abnawa me iyayapan toyau muniviwa me ayamata aupe. Sira namuyoiyoi abnawa me God gaiyawa ge toyau nauwawa oya nau yaigipamit aiviwa me ayamata duwam egave autanit di. ¹⁸“Kuyiawa Baiboru wane, “Mae burumakau me peape goyauviviwa me noiwa den toboriya,” sira, “Nau igiyawa garawa muma autanwa me baina.” ¹⁹^bYangowo yauyawa duwam go duwamdesi den wakepewa, siosi namuyoiyoi abnawa gumbe pui yutanwa me den anoa. ²⁰^cApan me kukaeba aiviwa me gumbe iyayapan undag namuwo pui yuya. Kuyiawa iyayapan upeba me yaug a ape.

²¹Ne ge gae yaigipamit dirukna God ge Keriso Iesu sira aneya wagomiyamunnewa namuwo. Dividivi undag mame ge yaimoyai amara. Sira mame gamben gamben ge a.

²²Sira ge iyayapan gumbo nanigwa kuiyowo tetanwa me meib taibe den ape. Iyayapan upeba kukaeba mumawa ge gaibu den a. Ge gekut iyakaisi gumbe amara.

²³Yoi mekut den na, megara wain kusi gaibu na. Me baina danagwa ge kum da da yuwarege oya.

²⁴Iyayapan upeba kukaeba mumawa namu yaug anope, keptete kumiwa me ivi. Megara iyayapan upeba kukaeba mumawa me ivi meve

^y 5:13 2Te 3:11 ^z 5:14 1Ko 7:9 ^a 5:18 Deu 25:4; Mat 10:10; 1Ko 9:9 ^b 5:19 2Ko 13:1
^c 5:20 Epe 5:11

yaug anope. ²⁵Ebu desiroma mina, wakewake oraiwa iyayapan undag yaveg anoeme, megara mu gare den yaveg anoemewa, me oma den ane guwawe kum evedni wakeigimpe.

6 ^{1d}Ankwatave nau eme igiyawa undag mu apan koukawa mumawa gumbo ayamat kokavit atanit di. Kuyawa iyayapan God iviwa ge toyau meuma iyagau mumpetan. ^{2e}Apan kokawa me anotumat abnawa ipewa, me tatawa, megara me ayamat kusi gumbe den ape, nau meuma yaimoyai aigimpe. Kuyawa anoano oraiwa ape ipewa, dividivi oraiwa uwape. Sira anotumat abnawa ge bira da iyayapan baigan wanemewa mu dividivi oraiwa aupe. Ge dividivi mame iyayapan toyau muna sira diruma.

Anmaga Baigan Niatanwa

^{3f}Bira da giu gina ube toyau muniviwa, sira bira da giu oraiwa me Ayapan numawa Iesu Keriso gaiyawa oraiwa ge giu meuma gumbe gina desiromawa me gumbe bainda den waiviwa, ⁴me apan apan aivi, divi da den yaug anoivi, anopipantum aivi, sira yuwat me gae gumbe garawa aiviwa aune. Me apa, gunat atanwa, mut atanwa, gae kukaeba watanwa, anopipantum kukaeba atanwa mu me gumbe dauwag onivi. ^{5g}Sira kuyowa kukaimusiawa wakeya. Mu gae natawa waropiyaya. Mu anoemewa God anoanowawa gumbe dividivi oraiwa aupe. Mu yapowo evedni mut pawaigimpe.

^{6h}Anotumat numawa God gumbe me danunwa memeyu gumbe, me ebu garawa kokavit autanwa oya. ⁷ⁱKuyawa nu divi da den aukape piyu mame uwatu, sira nu divi da den aukape dauwag anta. ⁸Nu nakwai ge enwape gunuba, danunwa memeyaibe. ⁹Megara bira da me tawara abnawa atan anoigimpewa, me amaorot gumbe aikpe sira nama gumbe unikpe. Sira me ano kukaeba me anoano onanwa ge kukaeba gumbe unikpe. Ano kukaeba mame me iyayapan watkukampe. ^{10j}Anmaga oya anoiviwa me kukaeba kuyabariwa. Iyayapan upeba anmaga oya yaveg anoeme, sira anotumat gumbe dauwag amiya. Mu danadawai kokavit obiren gumbe mumbo yuwamiya.

Poru Timoti Toewanne

^{11k}Megara ge God abnawa, dividivi undag mame ge ayun wara, sira ge anoano oraiwa, God anoanowawa, anotumat, baigan, yaimoyai waketanwa sira inaiinai oraiwa autan oya aga. ^{12l}Ge anotumat muriwa yaigipamit mura, sira inaiinai yaibobot auwa. God genan auwane mame

^d 6:1 Epe 6:5 ^e 6:2 Prm 16 ^f 6:3 Gar 1:6-9 ^g 6:5 2Ti 3:8; 4:4; Tai 1:14

^h 6:6 Pir 4:11-12; 1Ti 4:8; Ibr 13:5 ⁱ 6:7 Job 1:21 ^j 6:10 Epe 5:5 ^k 6:11 2Ti 2:22

^l 6:12 1Ko 9:25-26; 2Ti 4:7

oya, sira iyayapan obiren yangowo ge boru oraimina ana. ¹³^mGod me inainai dividivi undag munne. Keriso Iesu me Pontio Pairat namive boru oraimina ag taibe wane. God ge Keriso Iesu namuwo ne ge dirugeni. ¹⁴Namu ge gwangwan amara, miyot gaibu onan sira kukaeba da iyayapan ge den dirukpe, ge meib wakeya. Ivi Ayapan numa Iesu Keriso uwanumpe. ¹⁵ⁿMe kumiwa oraimina apa toewan numpe. God me Amaraiviwa painauvit desiromirenwa me waribiya noidauwanewa, Kin painauvitwa ge Ayapan painauvitwa. ¹⁶Me mekut meib wakeigimpe bo onan, sira me eyawa gumbe wakeivi, nu oma den ane eyawa mame an auta. Bira da den me yaune, sira nu oma den ane me yauta. Ayamat ge yusiwa yaibobot me God gumbe meib wakeg aigimpe. Amen.

¹⁷^oTawara igiyawa piyu mame danave wakeyawa gumbo mu diruma, apan apan den aigimpe sira tawara gumbe den anotumat aigimpe. Megara God wakeiviwa gumbe mu anotumat aigimpe. God dividivi undag nunivi nu degadega aigimtanwa oya. ¹⁸Sira mu diruma oraivit ape, dividivi oraiwa obiren ape, sira iyayapan upeba gumbo baigan gumbe keb aigimpe. ¹⁹^pMu inainai natawa autan oya, sira kum iviwa oya nium oraiwa barauka.

²⁰Timoti, me gennewa amara. Sira gae me anoano ugaugeba ge nata onanwa ayun wara. Sira gampenwa gaiyawa me iyayapan gwambe gumbe wayawa anoano meuma oraiwa wakene. Ge me mina ayun wara. ²¹^qIyayapan upeba mu gae mame ano yusipamit wayawa, mu anotumat apa anopipanum ag dauwag amiya.

Ano oraiwa guniyap wakeigimpe.

^m 6:13 Jon 18:36-37 ⁿ 6:15 Rev 17:14 ^o 6:17 Ruk 12:20-21 ^p 6:19 Mat 6:20
^q 6:21 1Ti 1:6; 2Ti 2:18